

Jaarverslag Commissie Cultuurhistorie

2007 | 2008 | 2009

februari 2010

Inhoudsopgave

Voorwoord voorzitter	4
Samenstelling van de commissie	6
Werkzaamheden Commissie	8
Feiten en cijfers	9
Plaatsingsadviezen	10
Bestemmingsplannen	18
Beleidsadviezen	23
Cultuurhistorische analyses	26
Archeologie	28
Overige onderwerpen	31
Bijzonderheden	34
Aandachtspunten en aanbevelingen	36
Bijlage: procedure bij aanwijzing tot gemeentelijk monument	38

Voorwoord van de voorzitter

Met de voorliggende rapportage doet de Commissie Cultuurhistorie Gouda u verslag van haar werkzaamheden in 2007, 2008 en 2009. Uiteraard is een dergelijke bundeling van jaarverslagen niet gebruikelijk. Begin 2007 bleek echter dat de secretaris van de commissie deze functie niet langer kon combineren met dezelfde functie bij de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit. Daardoor hebben we na iets minder dan twee jaar al afscheid moeten nemen van Krista Barendse, die overigens nog wel tot juni 2008 haar werkzaamheden bij de ARK heeft voortgezet. Pas daarna heeft ook onze commissie weer een vaste secretaris gekregen en is met het aantreden van Piet Homan de gewenste dubbelfunctie weer in ere hersteld.

De Commissie Cultuurhistorie is de medewerkers van de Afdeling Gebiedsontwikkeling erkentelijk dat zij in het “secretarisloze tijdperk” de leemtes zoveel als mogelijk hebben opgevuld. In het bijzonder mogen de inspanningen van Ans van den Berg worden vermeld. Naast haar gebruikelijke en onmisbare ondersteuning bij de voorbereiding en afhandeling van de vergaderingen heeft Ans in deze periode bergen extra werk verzet.

Andere functiewisselingen verliepen gelukkig zonder dat er in kennis of tijd hiaten vielen. In 2007 hebben we afscheid genomen van Boudewijn Goudswaard. Zijn groeiende betrokkenheid bij de Goudse politiek maakte een herbenoeming onmogelijk. Boudewijn heeft zich als archeoloog vier jaar lang met veel plezier, een scherpe blik en frisse ideeën ingezet voor de commissie. Ook toen hij, na enige aarzeling, koos een punt achter zijn adviseurschap te zetten leverde hij nog een belangrijke bijdrage aan de commissie. Met de introductie van Heleen van Londen zorgde hij er immers voor dat het college een zeer deskundige en gedreven opvolger in zijn plaats kon benoemen.

Paul Groenendijk volgde een jaar later dat goede voorbeeld. Toen onze specialist in de Jongere Bouwkunst vanwege drukke werkzaamheden afzag van een herbenoeming, kwam ook hij met een waardig opvolger op de proppen. Met Wijnand Galema beschikt onze commissie, en daarmee ook de gemeente Gouda, over één van de grootste wederopbouwdeskundigen die ons land kent. Gelukkig hoeven we ook de betrokkenheid en expertise van Paul niet volledig te missen, want hij heeft zich beschikbaar gesteld, en is terstond benoemd, als plaatsvervangend lid.

Daarmee telt de commissie inmiddels drie plaatsvervaarders, want enige maanden eerder was André Hoek in die hoedanigheid al tot de commissie toegetreden. Hij vervulde die rol al eerder met verve in de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit en zorgt nu samen met Jan Kamphuis, de secretaris en de voorzitter voor een stevige verbinding tussen de beide adviescommissies. Om de samenhang en uitwisseling nog verder te versterken heeft op initiatief van de Commissie Cultuurhistorie eind 2008 een eerste gezamenlijk overleg met de ARK plaatsgevonden. Dit is als bijzonder waardevol en nuttig ervaren en is een jaar later herhaald. Hierbij is nadrukkelijk gewisseld hoe cultuurhistorische waarden bij de beoordeling van bouwplannen en gebiedsontwikkelingen zowel toetssteen als inspiratiebron kunnen zijn.

Uiteraard is het beoordelen van Cultuurhistorische Analyses en het adviseren over de plaatsing van objecten op de gemeentelijke monumentenlijst ook in deze verslagperiode een belangrijk deel van het werk van de commissie gebleven. Een aanzienlijk deel van de agenda is echter ook gevuld met de bespreking van bestemmingsplannen, omdat de gemeente Gouda erg actief is met het actualiseren daarvan. Naar de mening van de commissie zou bij het opstellen van deze plannen de integratie van cultuurhistorische waarden nog verbeterd kunnen worden. Daarbij is het van belang de inbreng hiervan niet te beperken tot de cultuurhistorische para-graaf. Daarmee zouden immers kansen voor 'behoud door ontwikkeling' en het benutten van de historie van de stad als inspiratiebron voor de toekomst gemist kunnen worden.

Deze bevindingen hebben inmiddels geleid tot de afspraak dat bestemmingsplannen voortaan in een eerdere fase aan de Commissie Cultuurhistorie worden voorgelegd, zodat er richting en voeding kan worden gegeven aan het planproces. Met de bespreking van de randvoorwaarden en uitgangspunten Binnenstad Oost zijn hiermee inmiddels positieve ervaringen opgedaan, al zal het niet verbazen dat voor gepassioneerde en gemotiveerde commissieleden het cultuurhistorisch en ruimtelijk ambitieniveau altijd nog wel een tandje hoger kan.

De Commissie Cultuurhistorie realiseert zich overigens terdege dat bij een belangenafweging niet alleen de cultuurhistorische waarden doorslaggevend kunnen zijn. Dat neemt niet weg dat in een enkel geval de commissie van mening is dat aan het cultuurhistorisch belang te weinig gewicht is toegekend. Zeker in tijden van recessie in de bouw bepleiten we dan ook op deze plek nogmaals om beslissingen van sloop en nieuwbouw niet te licht te nemen. Los van de architectuurhistorische waarden die daarbij verloren gaan dreigt ook nog eens het gewenste stedenbouwkundige en architectonische ambitieniveau planeconomisch moeilijker waar te maken.

Tenslotte blijft de commissie met buitengewoon veel belangstelling de ontwikkeling van het nieuwe beschermingsbeleid volgen. Met de inventarisatie en waardering van het naoorlogs erfgoed loopt Gouda voorop. Het is nu de kunst een zodanige vertaling in ruimtelijke plannen en beschermingsinstrumenten te maken dat waardevolle karakteristieken en structuren niet slechts behouden blijven maar daadwerkelijk uitgangspunt zijn voor ontwikkeling.

De Commissie Cultuurhistorie zal daar vanuit een soms kritische maar steeds opbouwende adviesrol ook in 2010 graag haar steentje aan bijdragen.

Marcel Vissers

Voorzitter Commissie Cultuurhistorie Gouda

Samenstelling van de commissie

Samenstelling van de commissie 2009

De Commissie Cultuurhistorie heeft in 2009 de volgende samenstelling:

- De heer M. Vissers, onafhankelijk voorzitter sinds april 2005, herbenoemd april 2008.
- De heer ir. J. Kamphuis, commissielid, restauratie architectuur en bouwhistorie sinds 1 december 2005.
- Mevrouw dr. H. van Londen, archeoloog, commissielid sinds 1 juli 2007.
- De heer drs. W. Boerefijn, commissielid, historische geografie en architectuurhistorie sinds 15 september 2005.
- De heer drs. W. Galema, architectuurhistoricus, lid van de Commissie Cultuurhistorie sinds 1 september 2008.
- Dhr. ing. A. Hoek is op 1 april 2008 benoemd tot plaatsvervangend lid van de commissie.
- Mevrouw drs. M. Van Veen, archeoloog, commissielid sinds 4 maart 2003 en plaatsvervangend commissielid archeologie sinds 1 januari 2006.
- De heer ir. P. Groenendijk, architectuurhistoricus, specialisme Jongere Bouwkunst, plaatsvervangend lid sinds 1 september 2008.
- De heer ing. P.C. Homan, secretaris met ingang van 1 juli 2008
- De voorzitter en de secretaris vervullen dezelfde functies in de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit.

Samenstelling van de commissie 2008

De Commissie Cultuurhistorie heeft in 2008 de volgende samenstelling:

- De Heer M. Vissers, onafhankelijk voorzitter sinds april 2005, herbenoemd april 2008.
- De heer ir. P. Groenendijk, architectuurhistoricus, specialisme Jongere Bouwkunst, commissielid sinds juli 2004 tot 1 september 2008. Vanaf die datum plaatsvervangend lid.
- De heer ir. J. Kamphuis, restauratiearchitect en bouwhistoricus, commissielid sinds 1 december 2005 .
- Mevrouw dr. H. van Londen, archeoloog, commissielid sinds 1 juli 2007.
- De heer drs. W. Boerefijn, historisch geograaf en architectuurhistoricus, commissielid, sinds 15 september 2005.
- De heer drs. W. Galema, architectuurhistoricus, commissielid sinds 1 september 2008
- Dhr. ing. A. Hoek, restauratiearchitect en bouwhistoricus, plaatsvervangend lid sinds 1 april 2008.
- Mevrouw drs. M. Van Veen, archeoloog, commissielid sinds 4 maart 2003 en plaatsvervangend commissielid archeologie sinds 1 januari 2006.
- De heer ing. P.C. Homan, secretaris met ingang van 1 juli 2008.
- De voorzitter en de secretaris vervullen dezelfde functies in de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit.

Samenstelling van de commissie 2007

De Commissie Cultuurhistorie heeft in 2007 de volgende samenstelling:

- De Heer M. Vissers, onafhankelijk voorzitter sinds april 2005.
- De heer ir. P. Groenendijk, architectuurhistoricus, specialisme Jongere Bouwkunst, commissielid sinds 1 juli 2004.
- De heer drs. W. Boerefijn, historisch geograaf en architectuurhistoricus, commissielid, sinds 15 september 2005.
- De heer ir. J. Kamphuis, restauratiearchitect en bouwhistoricus, commissielid sinds 1 december 2005.
- Mevrouw dr. H. van Londen, archeoloog, commissielid sinds 1 juli 2007.
- Mevrouw drs. M. Van Veen, archeoloog, commissielid sinds 4 maart 2003 en plaatsvervangend commissielid archeologie sinds 1 januari 2006.

Ambtelijke ondersteuning

De ambtelijke ondersteuning wordt verzorgd door de volgende personen:

- Mevrouw drs. D. Posthumus Meyjes woont als beleidsmedewerker Cultuurhistorie van afdeling Gebieds- ontwikkeling de vergaderingen bij. Zij heeft met name de beschrijvingen van potentiële panden voor de gemeentelijke monumentenlijst onder haar hoede. Daarnaast is zij betrokken bij sloopaanvragen en cultuurhistorische analyses.
- De heer ing. R. Hofman woont als senior beleidsadviseur Cultuurhistorie en ruimtelijke kwaliteit van afdeling Fysieke Leefomgeving de vergaderingen bij. Zijn inbreng beslaat vooral zaken op het gebied van cultuurhistorisch beleid, ruimtelijke planontwikkelingen en visieontwikkelingen.
- De heer drs. M. Groenendijk is de gemeentelijk archeoloog en woont de commissievergadering bij om de commissie toelichtingen te geven op archeologisch gebied en daaraan gerelateerde zaken.
- Mevrouw J. van den Berg-Vermeij is administratief ondersteuner van de commissie.
- De heer dr. D. Broekhuizen, architectuurhistoricus, heeft als extern adviseur de beschrijvingen voor de gemeente opgesteld.

Werkzaamheden Commissie

De werkzaamheden van de Commissie bestaan uit een aantal zaken welke verwoord staan in de Nota cultuurhistorie, Reglement Commissie Cultuurhistorie. Tevens behoort het tot de werkzaamheden van de Commissie adviezen tot aanwijzing als gemeentelijk monument uit te brengen betreffende objecten. De precieze werkwijze staat omschreven in bijlage 8 van de Nota Cultuurhistorie, procedure bij aanwijzing tot gemeentelijk monument, die is bijgevoegd. Daarnaast kan de Commissie Cultuurhistorie gevraagd en ongevraagd advies geven over tal van cultuurhistorische onderwerpen, als cultuurhistorische analyses, structuurvisies en effect-rapportages.

Feiten en cijfers

Onderwerp	2007	2008	2009
Rijksmonumenten, aantal	333	333	333
Gemeentelijke monumenten, aantal	815 (eind 2006: 808)	820	822
Plaatsing op gemeentelijke Monumentenlijst (door B&W)	Bloemendaalseweg 52 Burgemeester Martenssingel 121 Burgemeester Martenssingel 129 Kruglerlaan 1 Vlamingstraat 15 Warmoezierskade 10 Warmoezierskade 14	Hoge Gouwe 189 Eerste Moordrechtse Tiendeweg 1 (zuiggas-gemaal bij Mallemolen) Houtenstraat 17/19 Goejanverwelledijk 85/87 Raam 55a	Reeuwijks Verlaat met inlaten en terreinaanleg Groeneweg 32, monumentnummer 850 Crabethstraat 20 Ingetrokken: Bloemendaalseweg 47
Vergaderingen, aantal	8	9	7

Plaatsingsadviezen

2007	2008	2009
Noothoven van Goorstraat 3	Liza's Hoeve	Crabethstraat 20
Reeuwijks Verlaat	Goejanverwelledijk 85-87 i.a.v. eigenaars/bewoners	Rozendaal 4
Vlamingstraat 15	Raam 55a	Reeuwijks Verlaat
Hoge Gouwe 189 en Nonnenwater 8	Houtenstraat 17-19	Koster Gijzensteeg 8
Bloemendaalseweg 52	Bloemendaalseweg 47	Groeneweg 32 Peperstraat 29

Enkele plaatsingsadviezen zijn hieronder uitgelicht en voorzien van beeldmateriaal.

Plaatsingsadvies Goejanverwelledijk 85 - 87 Liza's Hoeve

Boerderijcomplex aan de Goejanverwelledijk 85/87 dat kennelijk niet eerder als waardevol is geïnventariseerd.

Naam: Liza's Hoeve

Bouwjaar: 1857 hoofdgebouw en zomerhuis, delen mogelijk ouder; 1908-1933 koe- en paardenstal; circa 1950 vernieuwen hooiberg

Korte omschrijving

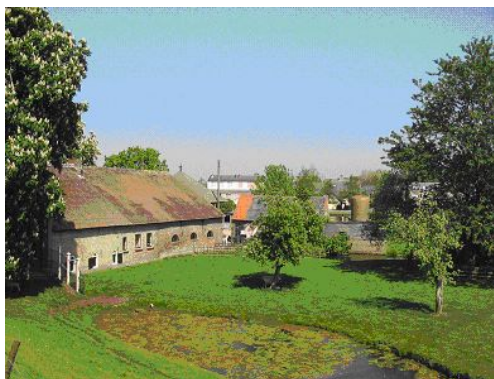
Het ensemble Liza's Hoeve is een nog grotendeels oorspronkelijk boerderijcomplex aan de Goejanverwelledijk 85, 87 dat kenmerkend is voor de agrarische geschiedenis in Gouda. Uit een ingemetselde gevelsteen blijkt dat het hoofdgebouw en mogelijk ook het zomerhuis in 1857 zijn gebouwd.

De boerderij is gebouwd langs een eeuwenoude dijk tussen Gouda en Haastrecht in de polder Stein, en is goed zichtbaar vanaf de dijk. Het huidige complex bestaat uit een hoofdgebouw met voorhuis en grupstal, een zomerhuis met paardenstal en boenhok, een hooiberg, een varkensstal, wagenberging en een schuur met kippenhok. Tot het ensemble behoren ook de omliggende terreinen met kenmerkende onderdelen zoals een oprijlaan met oude kastanjebomen, moestuin en boomgaard met fruitbomen. In de loop der tijd zijn veel van de weilanden die tot de hoeve behoorden verkocht en hebben een andere functie gekregen, bijvoorbeeld als woongebied Goverwelle, of als park.

De diverse onderdelen van dit historische gebouwencomplex met de terreinaanleg en de ligging langs de dijk geven een goed beeld van de agrarische bedrijfsvoering op de boerderij, die in 2008 in gebruik is met een agrarische functie. In 2008 wordt de boerderij gebruikt voor onder meer zoogvee (twaalf tot twintig koeien en kalveren), ongeveer tien tot twintig schapen en lammeren en een geit. In deze beschrijving worden de waardevolle hoofdelementen van dit omvangrijke ensemble beschreven.

*Voorgevel van het voorhuis
(foto april 2008)*

*Zicht op het complex vanaf de Goejanverwelledijk
(april 2008) Links hoofdgebouw, achter hooiberg,
rechts koe-en paardenstal*

Waardering

Het ensemble Goejanverwelledijk 85, 87 is van belang omdat:

1. Het een boerderijcomplex is uit 1857, met mogelijk nog oudere delen, dat een goed voorbeeld is van een voor de streek kenmerkend Hallehuis type met karakteristieke bijgebouwen en terreinaanleg;
2. De gevelindeling en detaillering nog grotendeels authentiek en gaaf zijn;
3. Het interieur van het hoofdgebouw met voorhuis en grupstal nog grotendeels gaaf is;
4. De terreinaanleg met onder meer oprijlaan, achtererf, monumentale bomen, fruitgaard, groentetuin, schapenweide en waterlopen nog aanwezig is in samenhang met de bebouwing;
5. Het op een stedenbouwkundig opvallende locatie ligt, bij een bocht in het dijklichaam en goed zichtbaar vanaf de dijk;
6. Het tot uitdrukking brengt de oorspronkelijke agrarische bestemming van het gebied langs een van de oude uitvalswegen van Gouda.

Plaatsingsadvies Houtenstraat 17-19

De commissie Cultuurhistorie heeft naar aanleiding van een ingekomen brief van Historische Vereniging Die Goude, onderzoek laten verrichten naar de relictten van de voormalige Pijpen- en Aardewerfabriek Goedewaagen.

Voormalig pakhuis en expeditieruimte Pijpen- en Aardewerfabriek Goedewaagen.

Bouwjaar: 1886 (oudste deel Houtenstraat 19), 1909 (gevel Houtenstraat 17).

Architect: onbekend.

Bouwtekeningen: Gouda, Groene hart archieven, Bouwvergunningen Gouda, Houtenstraat 17, 19.

Archief: ac 468, inv.nr. 2202 B 39, 2202 D 4; 1909/101 Gouda, Groene Hart archieven, archief NV Goedewaagen, ac 309, inv nr 693.

Korte omschrijving

Het historische Goudse aardewerk heeft nationaal en internationaal een uitzonderlijke reputatie. In Gouda zijn tientallen fabrieken geweest die toonaangevende producten maakten op het gebied van bijvoorbeeld pijpenfabricage, sieraardewerk en gebruiksgoed. Een van de belangrijkste aardewerk- en pijpfabrieken was Goedewaagen. Rond 1900 was Goedewaagen een van de grootste aardewerkfabrieken in Gouda, en had het bedrijf vele andere kleine producenten uit de markt verdreven.

Het bedrijf Goedewaagen heeft een lange historie in Gouda. In 1779 wordt Dirk Goedewaagen als meesterpijpenmaker opgenomen in het pijpenmakersgilde. Aanvankelijk worden in een werkplaats aan de Keizerstraat kleipijpen geproduceerd, maar na verloop van tijd wordt het bedrijf verplaatst naar een terrein tussen Gouwe en de Raam (onder meer Hoge Gouwe 97, 99, 101 en de Raam 55, 57). Om over een eigen oven te beschikken, en om de productie uit te breiden met aardewerk, wordt in 1853 De Star opgekocht, op een andere locatie aan de Raam.

Houtenstraat 19 (foto april 2008)

Houtenstraat 19, rechter deel van de gevel aan de Vest (foto april 2008)

Waardering

Het object Houtenstraat 17, 19 is van belang omdat:

1. het een typologisch goed voorbeeld is van een bedrijfspand in een voor utiliteitsbouw kenmerkende sobere architectuur van het eind van de negentiende eeuw, begin twintigste eeuw;
2. het gebouw een sterke stedenbouwkundige eenheid vormt met de smalle straatruimte die een kenmerkend bedrijfsmatig karakter heeft;
3. het stedenbouwkundig een markante ligging heeft op de hoek Houtenstraat en Vest;
4. het herinnert aan de geschiedenis van pijpen- en aardewerkfabricage van de bekende Goudse firma Goedewaagen op deze locatie.

Plaatsingsadvies Raam 55a

De commissie Cultuurhistorie is aan de Raam gestuit op het pand Raam 55A waarvan de commissie verbaasd is dat dit niet op de gemeentelijke monumentenlijst is geplaatst.

Naam: Voormalige Christelijke school voor L. en M.U.L.O.

Bouwjaar: 1907

Korte omschrijving

Het voormalige schoolgebouw waarvan het hoofdvolume haaks op de Raam is geplaatst, met het huidige adres Raam 55a, is in 1907 oorspronkelijk gebouwd als Christelijke school voor L. en M.U.L.O., Meer Uitgebreid Lager Onderwijs. De school is een typologisch goed voorbeeld van een gangschool op een klein terrein. In 1907 bestaat de school uit twee bouwlagen met ieder drie lokalen per verdieping die worden ontsloten via een gang aan de zuidoost-zijde (rechterzijde). Een kleine speelplaats lag tussen het gebouw en de Raam. De oorspronkelijke entree van het schoolgebouw was niet aan de Raam, maar aan de Hoge Gouwe: de entree was een poort via het huidige adres Hoge Gouwe 103, met een bovenwoning 105. Die poort Hoge Gouwe 103, is nog steeds in hoofdopzet aanwezig, maar is niet meer als toegang in gebruik. De oude entree is in gebruik als bedrijfsruimte (De Gouden Schaar, kledingreparaties), met boven de poort nog metalen letters die verwijzen naar een van de laatste onderwijsgebruikers van het schoolgebouw: de L.A.V.O. Het officiële adres van de school was aanvankelijk Hoge Gouwe 103.

Het gebouw is na 1907 door verschillende schoolverenigingen in gebruik geweest. In 1924 was het schoolgebouw in gebruik door de Christelijke Nationale School. Uit bewaard gebleven ontwerptekeningen blijkt dat deze school in dat jaar opdracht gaf tot een verbouwing waarbij de toiletgroepen werden gemoderniseerd, de binnenplaats met entree tussen schoolgebouw en Hoge Gouwe werd veranderd, en een 'onderwijzerslokaal' werd toegevoegd. In 1928 vroeg de Vereniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs Da Costaschool een bouwvergunning aan voor een verbouwing waarbij op de begane grond aan de zijde van de Raam een leslokaal werd bijgebouwd, op de plek van de speelplaats. In de jaren vijftig is het gebouw onder andere in gebruik door de Gouweschool en de openbare school voor v.g.l.o (voortgezet gewoon lager onderwijs) een 'centrale kopschool'. In 1981 was het gebouw in gebruik door de LEAO, Lager economisch en administratief onderwijs. De huidige entree in de portiek aan de Raam die gebruikt wordt door de huidige bewoners van het voormalige schoolgebouw is waarschijnlijk pas na 1981 gebouwd.

Gevel aan de Raam (april 2008)

Waardering

Het object Raam 55a is van belang:

1. als voorbeeld van een type gangschool uit 1907 in een sobere, traditionele stijl;
2. de detaillering en indeling van het exterieur van vooral de zijgevels en delen van de kopgevels nog grotendeels gaaf zijn;
3. de detaillering ambachtelijke vaardigheid vertoont;
4. vanwege de bijzondere historische betekenis als gebouw waar veel inwoners uit Gouda op school hebben gezeten.

Plaatsingsadvies Hoge Gouwe 189 en Nonnenwater 8

De commissie Cultuurhistorie heeft het verzoek gekregen advies uit te brengen over het object Hoge Gouwe 189.

Bouwjaar: ca. 1910 elektriciteitscentrale, ca. 1939 schakelhuis

Korte omschrijving

De voormalige Goudsche Lichtfabriek is vanaf 1910 gebouwd op het terrein van het eertijdse Leprooshuis aan de Hoge Gouwe, aan de rand van de binnenstad. De lichtfabriek stond naast de gasfabriek, op dat moment ongeveer 25 jaar in bedrijf, waar de elektriciteitscentrale mee concurreerde. De centrale is diverse malen uitgebreid. Doordat onder meer de metaaldraadlamp op de markt kwam, zou vanaf 1910 het elektriciteitsverbruik sterk toenemen ten koste van het gasverbruik. De fabriek leverde niet uitsluitend stroom aan Gouda. Vanaf 1910 nam het aantal naburige gemeentes dat elektriciteit afnam gestaag toe. Eind jaren dertig werd de fabriek Gemeente Lichtfabrieken Gouda genoemd, afgekort tot GLF. In 1951 werd de naam gewijzigd in Gemeente Energie Bedrijf, afgekort tot GEB.

Gevel aan de Raam (april 2008)

Detail boven entree 1910 voorgevel foto 2003

*Interieur Turbinezaal
centrale deel uit 1910
(foto uit 2007)*

*Interieur schakelruimte
deel 1939
(foto uit 2007)*

Het centrale gebouw uit 1910 is ontworpen door gemeentebouwmeester L. Koole en heeft stijkenmerken van de art-nouveau. Achter dit centrale gebouw stond een Ketelhuis, ook in 1910 gebouwd, dat op de begane grond over de gehele lengte van de gevel verbonden was met de voorbouw. Op de begane grond van het ketelhuis waren twee stoomketels opgesteld, die de turbines in de voorbouw aandreven. Deze achterbouw is omstreeks 1959 grotendeels gesloopt. Tussen 1937 en 1939 is de centrale aan de zuidoostzijde uitgebreid met een schakelhuis, ontworpen door de afdeling Elektriciteit van de Gemeente Lichtfabrieken Gouda. Het onderscheid tussen het centrale gebouw en schakelstation komt in het exterieur onder meer tot uitdrukking in de gevelindeling en het kenmerkende materiaalgebruik dat bij het hoofdgebouw relatief afwisselender is.

Het complex staat enkele jaren leeg. Voor deze beschrijving zijn het exterieur en interieur in september 2007 kort geschouwd. De meeste vensters zijn aan de buitenzijde tijdelijk met houten platen afgetimmerd. Achter het centrale gebouw staat een vrijstaand gebouw, met zeer recent ogend hout omkleed, dat voor deze beschrijving niet van binnen is geschouwd. De huidige gebouwdelen van de voormalige centrale, het hoofdgebouw uit 1910 en de uitbreiding uit 1939 hebben een nog grotendeels gaaf exterieur. In het interieur zijn de machines verwijderd, maar de wanden, plafonds, vloeren, deuren en kozijnen zijn nog grotendeels gaaf.

Beschrijving voormalig hoofgebouw Goudsche Lichtfabriek (1910)

Voormalige elektrische centrale, het oudste deel van de Goudsche Lichtfabriek, is in 1910 gebouwd, naar ontwerp van gemeentebouwmeester L. Koole. Dit centrale gebouw bestond oorspronkelijk uit twee delen: een voorbouw met de Turbinezaal aan de Hoge Gouwe en een achterbouw met het Ketelhuis. Aan de Hoge Gouwe staat het nog bestaande voorgebouw dat aan het rationalisme en de Art-Nouveau verwante stijkenmerken heeft; de zogenaamde 'overgangsar-chitectuur'. Op de begane grond was de entree en daarachter de hoogspanningruimte en magazijn. De zaal op de begane grond was volgens de oorspronkelijke bouwtekeningen in gebruik als 'Condensoruimte'. Op de eerste verdieping stonden twee turbines in de 'Turbinezaal', de hoofdruimte van het gebouw. In de zuidoostwand van deze zaal was bij een verhoging ook het hoofdschakelbord dat nu is verdwenen met daarachter de meterruimte, kantoor en magazijn. Omstreeks 1959 zijn de turbines verwijderd en werd de ruimte ingericht als toonzaal voor gasapparatuur. In de ruimte hieronder, op de begane grond, werd omstreeks 1959 op de plaats van de condensoren een werkplaats ingericht. Het centrale gebouw vormt een geheel met het naastgelegen schakelhuis.

Het centrale gebouw van de voormalige Goudsche Lichtfabriek is opgetrokken op een rechthoekige plattegrond in twee volumes. De buitengevels van het gebouw zijn opgemetseld uit rode bakstenen in kruisverband. Vooral de voorgevel aan de Hoge Gouwe (noordoostgevel) is rijk versierd. In het hoofdvolume aan de noordwestzijde, afgedekt door een zadeldak met zwarte gesmoorde Tuiles du Nord, is op de begane grond de voormalige 'Condensoruimte' met een geringe verdiepingshoogte. Op de eerste verdieping is de ongeveer zes meter hoge voormalige Turbinezaal. In het lagere volume aan de zuidoostzijde is de entree, met de voormalige hoogspanningsruimte en magazijn op de begane grond, en de meterruimte, kantoor en magazijn op de verdieping. Dit lagere volume wordt gedekt door een plat dak met bovenlicht. Op de oorspronkelijke ontwerptekeningen is een zadeldak getekend.

De voorgevel aan de Hoge Gouwe heeft links een lager gedeelte met entree, en rechts een hoger opgaand gedeelte dat in vier vensterassen is ingedeeld. De dubbele houten gelakte deur met ruit van de hoofdentree in de rondboog met gefrijnde hardstenen borstwering oogt nog oorspronkelijk. Op de oorspronkelijke ontwerptekening is een enkele deur getekend, maar het kan zijn dat deze gewijzigd is uitgevoerd. Boven de entree is op de verdieping een verdiept veld met een gekoppeld houten kozijn, waarin een groot middenraam en aan weerszijden een smal raam. De drie bovenlichten hebben respectievelijk een zesruits en een horizontale tweeruits roedenverdeling. Het venster is voorzien van een gefrijnde hardstenen waterslag en aan de bovenzijde is een segmentboog gemetseld. Het verdiepte veld, waarin het venster is geplaatst, is aan de onderzijde voorzien van een hardstenen lijst. Deze gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten door een grove tandlijst, waarvan de vier uitmetselingen rusten op zandstenen kraagstenen en een stenen lijst. Het entreegedeelte wordt bekroond door een sculptuur van twee leeuwen met het wapenschild van Gouda dat afkomstig is van de rond 1850 afgebroken Potterspoort.

Waardering

Het complex voormalige Lichtfabriek Gouda Hoge Gouwe 189 is van belang omdat:

1. het een goed voorbeeld is van een voormalige elektriciteitscentrale met bouwdelen uit circa 1910 en 1939;
2. de hoofdvormen en de details van het interieur en exterieur nog grotendeels authentiek zijn;
3. het invloeden vertoont van het rationalisme en de Art-Nouveau (gedeelte 1910) en het functionalisme (gedeelte 1939);
4. het metselwerk, het beeldhouwwerk en de houten kozijnen in het deel uit 1910 van ambachtelijke vaardigheid getuigt;
5. het op een stedenbouwkundig markant punt gelegen is;
6. het pand qua type en vormgeving duidelijk herinnert aan het feit dat het gebouwd is als elektriciteitscentrale van de voormalige Goudsche Lichtfabriek. Dit was de eerste groot-schalige elektriciteitsvoorziening van Gouda.

Plaatsingsadviezen 2009

Waardestelling Crabethstraat 20

De waardestelling wordt toegelicht door de architect in aanwezigheid van de bewoonster. Het pand is in 2001 door de toenmalige monumentencommissie van buiten bekeken en op de lijst van potentiële monumenten gezet. Naast hedendaagse foto's en foto's van het pand van vroeger zijn nu ook foto's beschikbaar van het interieur alsmede een beschrijving daarover van de architect.

De eigenaren van het pand laten het pand naar vermogen in de oorspronkelijke staat herstellen. De verbouwing is gaande in de beginfase. Het herstel is georiënteerd op de oorspronkelijke situatie. De verbouwing gebeurt als ware het een monument. Hierbij is de oude glorie van lieverlee ontbloot. Het interieur kent rijk omlijste vensters, rijk geornamenteerd, donker geschilderd maar compleet; een bijzonder mooi trappenhuis met twee kwarten door een getoogd poortje met een pilastertje met console en een opengewerkte binnenboom en fraaie plafonds. De commissie stelt dat de oorspronkelijke charme van het pand weg is door sloop van de naastgelegen panden waar het een onderdeel van was. De context is verdwenen door de sloop, maar het pand past in het straatbeeld.

De architect verzoekt het pand als gemeentelijk monument aan te wijzen.

De commissie stemt in met een monumentaanvraag op grond van de autonome waarde vanwege de monumentale detaillering. Het interieur dient beschermd te worden.

Een opdracht wordt verstrekt voor het doen opstellen van een beschrijving met waardestelling.

Waardestelling Rozendaal 4

Na bestudering en bespreking van de eigendomssituatie en foto's adviseert de commissie aan het pand Rozendaal 4 geen monumentale status toe te kennen.

Aanwijzing Reeuwijks Verlaat

De commissie adviseert positief over de aanwijzing van de sluis tot gemeentelijk monument conform het voorstel onder de voorwaarde het ensemble als geheel niet uit het oog te verliezen vanwege de meerwaarde ervan voor de geschiedenis van het Gouds watersysteem en de bescherming van molen en gemaal als onderdeel van het ensemble te realiseren zodra hiervoor de eerste gelegenheid zich voordoet.

Waardestelling Koster Gijzensteeg 8 (voorheen 8, 8a, 10)

De commissie bevestigt het advies van 12 oktober 2000, met als toevoeging dat de stedenbouwkundige setting wel een plus op de waardering is. Niet alleen voegt het pand zich goed in de straatwand, maar ook de dwarsstraat wordt op een goede manier afgesloten. De commissie adviseert het college het pand op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen.

Groeneweg 32

Op basis van beschrijving wil de commissie overgaan tot een advies tot aanwijzing als gemeentelijk monument.

Peperstraat 29

Er is nieuwe informatie beschikbaar gekomen. Op basis van een aangescherpte beschrijving wil de commissie overgaan tot een advies tot aanwijzing als gemeentelijk monument.

Plaatsingsadviezen 2008

Goejanvervelledijk 85 - 87 Liza's Hoeve

De commissie besluit aan het college van B en W een advies uit te brengen om het pand aan te wijzen als gemeentelijk monument op grond van de beschrijving.

Raam 55a

De commissie is van mening dat het pand Raam 55a een bijzonder gebouw is en een potentiële waardig monument en besluit conform de beschrijving het college van B en W te adviseren het pand aan te wijzen als gemeentelijk monument.

Houtenstraat 17-19

De commissie geeft aan dat het een schraal gebouw is maar juist daardoor interessant mede vanwege de cultuurhistorische geschiedenis van het pand en besluit conform de beschrijving het college van B en W te adviseren het pand aan te wijzen als gemeentelijk monument.

Waardering Bloemendaalseweg 47

De commissie geeft tenslotte aan in te stemmen met de beschrijving en de waardering en constateert dat de kwaliteit van de ensemblewerking binnen de context en de inhoudelijke kwaliteit van de individuele panden geen zwaarwegend motief vormen voor bescherming. De commissie geeft het college daarom een negatief advies.

Plaatsingsadviezen 2007

Noothoven van Goorstraat 3

Op basis van beschrijving wil de commissie overgaan tot een advies tot aanwijzing als gemeentelijk monument.

Reeuwijks Verlaat

De aanwijzing Reeuwijkse Verlaat beslaat verschillende elementen, welke ieder apart benoemd zijn. Tevens zal de historische samenhang in de waardstelling meegenomen worden. Het kadastraal perceel zal in zijn geheel beschermd zijn bij aanwijzing tot gemeentelijk monument.

Vlamingstraat 15

De commissie merkt op dat het pand eind 18e-eeuws is. Door de aanwezigheid van sleutelstukken zouden de balklagen mogelijk zelfs 16e/17e-eeuws kunnen zijn. De commissie adviseert na aanpassingen van de beschrijving over te gaan tot een advies tot aanwijzing als gemeentelijk monument.

Hoge Gouwe 189 en Nonnenwater 8

De voorzitter constateert dat de commissie voor beide panden het advies uitbrengt ze op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen.

Aanwijzing Bloemendaalseweg 52

De commissie vindt dat zij aan het college advies moet uitbrengen om het object Bloemendaalseweg 52 alsnog aan te wijzen als gemeentelijk monument.

Bestemmingsplannen

2007	2008	2009
Voorontwerpbestemmingsplan De drie Notenboomen	Voorontwerpbestemmingsplan Kattensingel	Randvoorwaarden en uitgangspunten Binnenstad Oost
Voorontwerpbestemmingsplan Bloemendaal	Stedenbouwkundige Programma's van Eisen	Voorontwerpbestemmingsplan Nieuwe park Wonen
Voorontwerp bestemmingsplan Kattensingel 9 - 12	Jan Verzwollezone	
	Voorontwerpbestemmingsplan Goverwelle	
	Voorontwerpbestemmingsplan Noord	
	Voorontwerpbestemmingsplan Plaswijck	
	Voorontwerpbestemmingsplan Middenwillens	

Advies voorontwerpbestemmingsplan Middenwillens

Vanuit de commissie zijn opmerkingen gemaakt en vragen gesteld: De commissie Cultuurhistorie ervaart het als erg spijtig dat in het stedenbouwkundig plan weinig met haar aanbeveling en die van de cultuurhistorische analyse is gedaan over de oude polderverkaveling, die grotendeels nodeloos wordt verstoord en beter in het plan had kunnen worden opgenomen.

De Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit heeft echter al positief over het bouwplan in Middenwillens geadviseerd. Bij de beoordeling door de ARK was er wel de intentie om rekening te houden met de gebiedseigen kenmerken, maar in de uitwerking is de verkaveling van het oude slagenlandschap onvoldoende tot uiting gekomen. Ondanks de zorgvuldige werkwijze is in mindere mate dan door de commissie gewenst, voldaan aan de voorwaarden.

Deze bespreking was mede de aanleiding voor het (jaarlijks) houden van een gezamenlijk overleg met de ARK, om gedachten te delen en uit te wisselen hoe vanuit de onderscheiden adviesrollen zo goed mogelijk bijgedragen kan worden aan de kwaliteit van de planvorming.

In het bestemmingsplan ontbreekt een korte ruimtelijk-historische beschrijving in de inleiding van het document zoals vaak wel in andere bestemmingsplannen is aangegeven; vooral ook met de nadruk op de ouderdom van de ontginningsstructuur (waarschijnlijk 12de-eeuws). Zoals ook aangegeven voor andere gebieden, zou bij par. 5.11 eigenlijk de archeologische basiskaart moeten worden opgenomen als bijlage. Ambtelijk is dit ook geconstateerd en het is toegezegd dat dit zal worden gecorrigeerd door middel van een ambtshalve wijziging.

De commissie doet de aanbeveling op de plankaart het gebied met middelhoge archeologische verwachting op te nemen zoals in andere bestemmingsplannen ook is gebeurd. Zoals eerder al vastgesteld voor het bestemmingsplan gebied ten noorden van dit gebied dienen de bermen van de Goudse Houtsingel en vooral de Achterwillenseweg te worden aangegeven als bestemming groen vanwege de hoge cultuurhistorische waarde en belevingswaarde. De bermen in het nieuwbouwgebied zijn al wel als groen aangegeven. Zoals eerder al vastgesteld voor het bestemmingsplan gebied ten noorden van dit gebied dienen de bermen van de Achterwillenseweg en de Gouds Houtsingel te worden aangegeven als bestemming groen vanwege de hoge cultuurhistorische waarde en belevingswaarde. De bermen in het nieuwbouwgebied zijn al wel als groen aangegeven.

Kaart Middenwillens

Bestemmingsplannen 2009

Notitie randvoorwaarden en uitgangspunten Binnenstad Oost

Mevrouw Wendy Hensema, projectleider ruimtelijke ordening, actualisering en digitalisering bestemmingsplannen bij de afdeling Gebiedsontwikkeling geeft een toelichting.

De stukken zijn vooraf aan de commissie leden gestuurd voor een reactie voor een eerste collegiaal overleg aan de voorkant van het proces.

Voorontwerpbestemmingsplan Nieuwe park Wonen

Het voorontwerp wordt besproken in aanwezigheid van David Wissel, beleidsadviseur RO, afdeling Gebiedsontwikkeling.

Bestemmingsplannen 2008

Voorontwerpbestemmingsplan Kattensingel 9-12

Het Voorontwerpbestemmingsplan Kattensingel 9-12 is in de commissie besproken. De commissie stuurt een aanbevelingsbrief naar de gemeente om de bebouwingsvrije zone te handhaven, met name voor de archeologische en cultuurhistorische waarde van het terrein. De historische structuur moet zichtbaar blijven. Het doel van het plan is te consolideren.

Stedenbouwkundig Programma van Eisen van de Jan Verswollezone

De Commissie heeft eveneens het Stedenbouwkundig Programma van Eisen van de Jan Verswollezone voorgelegd gekregen en beoordeeld.

De commissie cultuurhistorie concludeert dat cultuurhistorische verwachtingen niet zijn waargemaakt. De commissie stelt vraagtekens bij de vraag of deze plek wel geschikt is voor een zorgcentrum. Het totale programma wijzigt/verschuift de stedenbouwkundige hiërarchie en beëindigt een evenwichtige verkaveling.

De commissie is positief over het handhaven van de Fluwelensingel, Burgemeester Martensstraat en Burgemeester Martenssingel en het terugbrengen van de Kolfwetering.

Voorontwerp bestemmingsplan Goverwelle

De commissie acht het wenselijk dat de oude structuren, de cultuurhistorische waarden en de archeologische verwachtingswaarden naar het juridische kader van het bestemmingsplan worden vertaald en niet alleen in de analyse worden genoemd. Die zouden op de plankaart zichtbaar gemaakt moeten worden en van de juiste bescherming worden voorzien.

Voorontwerpbestemmingsplan Noord

De commissie verzoekt om bij het ter visie leggen van het ontwerpbestemmingsplan na te denken over mogelijkheden om waardevolle ensembles en structuren in een bestemmingsplan van bescherming te voorzien. Hiervoor moeten nog beleidskaders worden opgesteld. Die discussie zou in alle bestemmingsplannen voor Gouda op dezelfde wijze moeten worden gevoerd. De commissie moet misschien een snellere slag maken met de objectgerichte bescherming van de pareltjes uit de wederopbouwperiode.

Voorontwerpbestemmingsplan Plaswijck

De commissie zegt dat aan de randen nog wel cultuurhistorie is te vinden. Dat had meer uitwerking mogen hebben. Bij de ontstaansgeschiedenis staat niet dat het gebied weidegebied is en dat daar een nieuwbouwwijk is gebouwd dat nog de oude verkavelingen had. In dit verhaal zou opgeschreven kunnen worden dat langs de randen de cultuurhistorische structuur behouden is.

Bestemmingsplannen 2007

Voorontwerpbestemmingsplan De Drie Notenboomen

De heer Van der Wateren, projectleider van de afdeling Locatieontwikkeling geeft een toelichting op de totstandkoming van het voorontwerpbestemmingsplan De Drie Notenboomen.

Voorontwerpbestemmingsplan Bloemendaal

De commissie merkt op dat het van belang is dat verwijzingen naar artikel 19 WRO om cultuurhistorische waarden te waarborgen straks volgens de nieuwe WRO moeten worden geregeld. Hij vraagt of de commissie kan worden geïnformeerd over de wijze waarop de gemeente zich voorbereidt op de wijzigingen in de WRO. Wat betekent dit voor het borgen van cultuurhistorische waarden?

Voorontwerpbestemmingsplan Kattensingel 9-12

De commissie denkt dat verwezen moet worden naar de nieuwe Wet archeologische monumentenzorg in plaats van het Europese Verdrag van Valletta. De wet is dwingend en het verdrag niet.

Beleidsadviezen

2007	2008	2009
Waardering Naoorlogse architectuur en stedenbouw Gouda Beschermingsbeleid Gouda	Groenstructuurplan 2007 - 2015 Nota Hoogbouw Wijziging wet op de Ruimtelijke Ordening Nieuwe wet op de Archeologische Monumentenzorg Gebiedsvisie Hollandsche IJssel	Herziening bescherming Gouds erfgoed Actualisatie Instrumentarium Archeologie

Beleidsadviezen 2009

Aanpak herziening Bescherming Gouds Erfgoed

Presentatie en toelichting door Ruud Hofman, senior beleidsadviseur cultuurhistorie en ruimtelijke kwaliteit, aan de hand van enkele sheets.

Dit jaar is het opstellen van beleid over het beschermen van industrieel erfgoed gepland. Hiertoe is een plan van aanpak opgesteld met besluitvorming in november - januari 2010.

Reacties en tips vanuit de commissie:

Het begrip 'erfgoed' heel goed definiëren. De ambitie helder weergeven en aangeven wat de nieuwe visie wordt en aangeven waarom de oude niet voldoet. De uitgangspunten van de Modernisering Monumentenzorg (MoMo) in het project verwerken. De commissie mist de term Welstandsnota. Er is een herschikking van de welstandsnota geweest omdat er geen draagvlak was voor een herziening. In plaats daarvan wordt vooralsnog gestreefd naar aanpassing van verordeningen en bestemmingsplannen.

De commissie waarschuwt voor tegenstrijdigheden in regime, rangorde of interpretatie zoals bijv. bij het bestemmingsplan Binnenstad en de nota 'De binnenstad en haar randen'. De tekst van de toelichting mag niet strijdig zijn met de Welstandsnota.

De commissie constateert dat bij de recent aangepaste Bestemmingsplannen over 10 jaar pas weer een actualisatie kan plaatsvinden. Zo lang kan niet worden gewacht. Hiervoor een (interim-)oplossing vinden.

Aanpak Actualisatie Instrumentarium Archeologie

Presentatie en toelichting door Ruud Hofman, senior beleidsadviseur cultuurhistorie en ruimtelijke kwaliteit, aan de hand van enkele sheets.

De Wet op de archeologische monumentenzorg is op 1 september 2007 in werking getreden.

Beleidsadviezen 2008

Groenstructuurplan

Presentatie Groenstructuurplan door mevrouw M. Driehuijs, senior beleidsadviseur openbare ruimte.

Nieuwe Nota welstand

Na een presentatie en toelichting aan de gemeenteraad gaat de nieuwe Nota welstand in werking op 17 september.

Beleidsadviezen 2007

Waardering naoorlogs Gouda

Mevrouw Bet en de heer Broekhuizen geven een presentatie over de Waardering naoorlogs Gouda.

De heer Broekhuizen geeft aan hoe een groep deskundigen aan de hand van een inventarisatie een eerste selectie heeft gemaakt. Dat was een schriftelijke schifting. Daar zijn 25 meest waardevolle gebouwen uitgekomen. Mevrouw Bet en hij hebben ensembles en de structuur ervan geschouwd. Dat was een nieuwe stap ten opzichte van de inventarisatie. Als ze als een samenhangend gebied met een zekere kwaliteit naar voren kwamen, zijn ze in het rapport opgenomen. Ook is een werkboek gemaakt waarin constatering van mevrouw Bet en hemzelf per project zijn gedaan nadat ze geschouwd zijn. De tellinglijsten van de werkgroep zijn in het boek verwerkt. Op een overzichtskaart is aangegeven waar de 25 objecten en ensembles zich bevinden.

Reacties en tips vanuit de commissie:

De commissie merkt naar aanleiding van het Rapport Waardering Naoorlogs Gouda op dat in de beleidsnota Belvédère per gebied aanbevelingen worden gedaan met welke uitgangspunten bij ontwikkelingen van een gebied rekening moet worden gehouden. Dat biedt misschien een aanknopingspunt. De nota houdt geen regelgeving in maar geeft een richting aan waarop je kunt sturen.

Aan nieuwe ontwikkelingen kan richting worden gegeven. Het rapport kan hiervoor een inspiratiebron zijn om die in goede banen te leiden.

De commissie merkt op dat er geen informatie over de gaafheid van de architectuur in het rapport is verstrekt. Ook vraagt de commissie zich af hoe hoog je de lat bij het beschermen van objecten moet leggen.

Ruud Hofman, senior beleidsadviseur cultuurhistorie en ruimtelijke kwaliteit zegt dat alles in het werkboek staat. Vervolgens is een selectie op basis van scores en gaafheid gemaakt.

De commissie spreekt haar waardering uit voor de inventarisatie. Er is aan het rapport weinig af of toe te doen.

Behoud en Ontwikkeling

Ruud Hofman, senior beleidsadviseur cultuurhistorie en ruimtelijke kwaliteit, presenteert het onderwerp Behoud en Ontwikkeling (beschermingsbeleid Gouda).

Hij schetst hierin onder meer een beeld van hoe tot nu toe in Gouda beschermd is, wat er beschermd wordt, waarom we beschermen en met welke instrumenten de diverse objecten, aflopend in schaalniveau, van bodem/landschap tot aan een object beschermd zouden kunnen worden.

Concept-memo 'bescherming cultuurhistorische erfgoed in Gouda'

Ruud Hofman, senior beleidsadviseur cultuurhistorie en ruimtelijke kwaliteit, geeft de commissie een toelichting op het concept dat tijdig voor de vergadering aan de commissie is verstrekt.

Gebiedsvisie Hollandsche IJssel

Presentatie gebiedsvisie Hollandsche IJssel door de heer P. Schraven, senior beleidsadviseur openbare ruimte.

Wijziging Wet op de Ruimtelijke ordening

Presentatie wijziging Wet op de Ruimtelijke ordening met betrekking tot het aspect cultuurhistorie, door de heer D. Wissel, senior beleidsadviseur ruimtelijke ontwikkeling.

Wet op de Archeologische Monumentenzorg

Bespreking Wet op de Archeologische Monumentenzorg door Maarten Groenendijk, gemeentelijk archeoloog van de gemeente Gouda voor de voltallige commissie.

Notitie randvoorwaarden en uitgangspunten Binnenstad Oost

Mevrouw Wendy Hensema, projectleider ruimtelijke ordening, actualisering en digitalisering bestemmingsplannen bij de afdeling Gebiedsontwikkeling geeft een toelichting. Op grond van de WRO worden alle bestemmingsplannen in Gouda herzien en in dit kader is Binnenstad Oost aan de orde.

Presentatie stand van zaken van de gedigitaliseerde kaart van gemeentelijke monumenten

Ruud Hofman, senior beleidsadviseur cultuurhistorie en ruimtelijke kwaliteit, geeft in het kort een inzicht in het nieuwe databasesysteem dat een compleet beeld geeft van de waardevolle objecten in Gouda.

Herijking beschermingsystematiek

Ruud Hofman, senior beleidsadviseur cultuurhistorie en ruimtelijke kwaliteit, doet in het kort verslag van het gesprek met het college over de herijkingssystematiek. Naar voren komt de behoefte om meer invloed uit te kunnen oefenen op de bestuurlijke besluitvorming.

Cultuurhistorische analyses

2007	2008	2009
Uniqema, Buurtje 1 Cultureel Centrum op vm. Prof. J.H. Gunning- school, Tesselschadestraat Wachtelstraat, vlek I	Wethouder Venteweg 121 Houtmansgracht Korte Akkeren Centrum, tevens effectrapportage	IJsseldijk

Cultuurhistorische analyses 2009

Cultuurhistorische analyse IJsseldijk

Door de projectleider van Rijnland worden de highlights van het project toegelicht met name omvang, doel, wettelijke kaders, technische noodzaak zoals instabiliteit, lekkages, verbeteringen, tijdvak en ruimtereserveringen in de toekomst. De commissie is van mening dat er een betere diagnosestelling moet komen. Het ontwerp gaat niet in op de mogelijkheid van behoud. De commissie stelt voor dat de betrokken partijen bij elkaar komen om dit te bespreken.

Door de commissie zijn aanbevelingen gedaan om tot een betere archeologische waardstelling te komen door inventariserend veldonderzoek in de vorm van grondradaronderzoek en grondboringen. Naar aanleiding hiervan heeft de initiatiefnemer (Hoogheemraadschap) een proef met radar en boringen op twee testlocaties uitgevoerd.

Eind dit jaar wordt de MER, met in begrip van de beschouwingen over cultuurhistorische aspecten, afgerond.

De Cultuurhistorische analyse IJsseldijk wordt door de commissie ervaren als een gedegen nota, maar met magere aanbevelingen.

Cultuurhistorische analyses 2008

Geen adviezen

Cultuurhistorische analyses 2007

Cultuurhistorische analyse Uniqema

De definitieve versie van het rapport Cultuurhistorische analyse Uniqema, Buurtje 1 ligt voor.

Cultuurhistorische analyse Cultureel Centrum

Mevrouw Verkerk, gemeentelijk projectmanager plangebied geeft een korte toelichting op de Cultuurhistorische analyse Cultureel Centrum (definitieve versie)

Het archeologisch bureauonderzoek Raoul Wallenbergplantsoen maakt nu onderdeel uit van de cultuurhistorische analyse. De relatie met de Archeologische Beleidskaart is in de analyse benoemd.

Cultuurhistorische analyse Prof. J.H. Gunningschool

De heer Van Diest, gemeentelijk projectleider plangebied, is in de openbare vergadering aanwezig om een korte toelichting te geven op Cultuurhistorische analyse Prof. J.H. Gunningschool.

Cultuurhistorische analyse Wachtelstraat, vlek 1

De heer Klapwijk is projectleider van het projectbureau Wijkontwikkeling van de gemeente Gouda. Het bureau richt zich in de Korte Akkeren op onder meer de Cultuurhistorische analyse Wachtelstraat, vlek 1

Archeologie

2007	2008	2009
Archeologisch bureauonderzoek Raoul Wallenbergplantsoen Cultuurhistorisch en archeologisch bureauonderzoek Middenwillens Archeologische basiskaart Overleg met gemeentelijk archeoloog • Bolwerk	Overleg met gemeentelijk archeoloog Wet op de archeologische monumentenzorg	Aktualisatie Instrumentarium Archeologie Archeologisch rapport IJsseldijk Archeologievriendelijk bouwen Koningshof Overleg met gemeentelijk archeoloog • Opgravingen • Bolwerk • Jeruzalemkapel Archeologische basiskaart

Algemeen

Overleg met gemeentelijk archeoloog

Tussen 2007 en 2009 is Maarten Groenendijk, gemeentelijk archeoloog, regelmatig aanwezig geweest bij de vergaderingen van de commissie. Daarbij kwamen vooral de lopende projecten aan de orde. Zo was er in 2007 de vondst van het graf van Raet, in 2008 de grote projecten op de Bolwerklocatie en de Brandweerlocatie, en in 2009 de uitwerking van eerder uitgevoerde projecten. Steeds terugkerende onderwerpen van gesprek zijn de archeologievriendelijke bouwmethode op de Koningshoflocatie, en de ontwikkelingen in Westergouwe. Daarnaast is verschillende keren gesproken over de rol en invulling van archeologie binnen de Commissie.

Stand van zaken archeologie in aanwezigheid van Maarten Groenendijk

Dit agendapunt betreft de periodieke ontmoeting van de stadsarcheoloog met de commissie over de stand van zaken over de archeologie in Gouda.

Nieuwsbrief Monumentenzorg en Archeologie

Nieuwsbrief Monumentenzorg en Archeologie: er is wederom waardering voor de mooie nieuwsbrief en het boekje over de 'open monumentendag'.

Halfjaarlijks gesprek met de wethouder, de heer A. Menkveld

De volgende onderwerpen zijn aan de orde geweest:

- Aflopen zittingstermijnen commissieleden
- Behandeling bestemmingsplannen
- Voortgang behandeling majeure plannen in de commissies
- Nieuwe beschermingssystematiek Gouds cultureel erfgoed
- Bouwrecessie
- Planbehandelingen na de invoering van de WABO
- Het opnemen van de ARK in een omgevingsdienst

Beleid

Beleidsmatig zijn er de afgelopen jaren op het gebied van archeologie in Gouda geen grote veranderingen geweest, die staan voor 2010 gepland met de actualisatie van de archeologische basiskaart en de aanpassing van het archeologiebeleid. De Commissie heeft daarom op het gebied van archeologiebeleid geen officiële adviezen hoeven geven. Wel is met de Commissie gesproken over het wel of niet behouden van de opgravingsbevoegdheid en over het handhaven van de archeologievergunning in plaats van het opnemen van een aanlegvergunning.

Archeologie 2009

Rapport 'archeologievriendelijk bouwen op de Koningshof'

Het rapport is goed ontvangen; er is veel waardering voor het degelijke en leesbare rapport.

Opgravingen

Presentatie huidige opgravingen door Maarten Groenendijk, gemeentelijk archeoloog van de gemeente Gouda.

Bolwerk

In de periodieke ontmoeting van de stadsarcheoloog met de commissie over de stand van zaken over de archeologie in Gouda is een korte uiteenzetting gegeven over onder meer een onderzoek op de bouwlocatie Bolwerk. De definitieve resultaten van de verrichte onderzoeken worden in 2010 in een conceptrapport weergegeven. Er zijn veel kleine onderzoekjes uitgevoerd mede door de beschikbare budgetten, die een helder beeld geven van de geschiedenis van het gebied. Al deze deelonderzoekjes moeten nog gecombineerd worden tot één verhaal.

Opgravingen op het Bolwerk

Jeruzalemkapel

In het gezamenlijk overleg met de ARK op 12 oktober 2009 is door beide commissie de restauratie van de Jeruzalemkapel ter sprake gebracht. De commissies uiten hun zorgen daarover. Ooit is dit begonnen als een restauratieproject en een inrichtingsplan met de gemeente Gouda als opdrachtgever. Bij het plan zijn veel partijen betrokken vanuit zeggenschap over monumenten, adviseurs vanuit de Ark, externe architecten, ambtelijk apparaat, toekomstige potentiële gebruikers. Er is veel ruis op de lijn door tegengestelde belangen tussen behoud en hoe doe je dat dan en de functie die het Rijksmonument kan krijgen. Nadrukkelijke aandacht wordt gevraagd voor een goede afstemming tussen documenten en ambities en ook een veel beter samenwerking in de organisatie op basis van gemeenschappelijke kennis. Ruud Hofman, senior beleidsadviseur cultuurhistorie en ruimtelijke kwaliteit deelt mee dat de gemeente bij de restauratie vooralsnog uitgaat van instandhouding van de huidige scheidende muur tussen de kapel en de 'schoolmeesterswoning', waarbij de toekomstige functie wordt afgeleid van de aanwezige cultuurhistorische waarden in plaats van de restauratie wordt afgeleid van een gewenst gebruik.

De commissie is van mening dat zowel de Jeruzalemkapel als de woning van hoge waarde zijn en behouden moeten blijven en een zorgvuldige behandeling vergen.

Jeruzalemkapel - het graf van Raet

Archeologische basiskaart

De commissie vraagt hoe het staat met de vernieuwing van de archeologische basiskaart, die vorig jaar is aangekondigd. De vernieuwing is verschoven naar de tweede helft van 2007. Het concept wordt dan aan deze commissie voorgelegd. De commissie verzoekt de voortgang van archeologiepunten op de agenda te zetten.

Archeologie 2008

Wet op de archeologische monumentenzorg

Maarten Groenendijk, gemeentelijk archeoloog, geeft aan dat de nieuwe wet per 1 september 2007 van kracht is; het is een uitvloeisel van het Verdrag van Valletta (Malta). Één van de veranderingen is dat de gemeentes nu bevoegd gezag zijn en niet meer de Provincie. Gouda had al opgravingsbevoegdheid en mag dus niet alleen zelf bepalen wat op te graven, ook de opgravingen zouden in eigen beheer uitgevoerd mogen worden. Alle onderzoeken worden in Gouda echter uitbesteed. De gemeentelijke archeoloog heeft de regie en maakt de programma's van eisen. Met uitzondering van hele kleine klussen besteedt de gemeente de rest uit. Dit bevalt goed alhoewel het wenselijk is om een tweede archeoloog fulltime erbij te hebben.

In het kader van de nieuwe wet wordt de opgravingsbevoegdheid opnieuw bekeken. Één van de eisen om opgravingsbevoegdheid te behouden is het in dienst hebben van twee archeologen. Wellicht dat die eis, wanneer het gaat om opgravingsbevoegdheid voor alleen kleine projecten, niet zo stellig is. Blijven twee archeologen een vereiste, dan wordt het een bestuurlijk besluit of de gemeente dat er voor over heeft. Er bestaat ook een mogelijkheid om te gaan samenwerken met de regio en via die weg de fondsen voor een tweede archeoloog te creëren, maar dit is nog niet uitgewerkt.

De commissie wil voordat de overgangstermijn voorbij is een aanbeveling doen aan de gemeente hoe Gouda denkt deze nieuwe archeologische wereld in te gaan richten.

Archeologie 2007

Archeologisch bureauonderzoek Raoul Wallenbergplantsoen

De commissie heeft het rapport Archeologisch bureauonderzoek Raoul Wallenbergplantsoen besproken en beoordeeld. Het is een zeer gedegen en goed rapport, met goede opbouw en duidelijke afbeeldingen.

Archeologie

Maarten Groenendijk, gemeentelijk archeoloog doet mededelingen over de Voortgang van de belangrijkste actuele archeologieprojecten. Begin 2008 wordt gestart met opgravingen in de Bolwerklocatie. Bijna 5 meter beneden maaiveld wordt gegraven. Verwacht wordt dat een klooster, leprozenhuis, proveniershuis, sporen van allerlei ambachten en bewoningssporen uit de 11e en 12e eeuw worden aangetroffen.

Overige onderwerpen

2007	2008	2009
Cultuurhistorische beschrijving en waardering van het Goudse watersysteem (haven, sluisen en grachten) Turfmarktkerk Project Cultureel- en havenkwartier Sloopvergunning Raam 36, 38 en 40	Voortgangsrapportage Woningbouw 2007 Project Cultureel- en havenkwartier Tuinstraat 10-12-14 Hergebruik gebouwen Stedenbouwkundig plan Westerkade / Snoystraat	Duiker onder Dubbele buurt Restauratie Stolwijkersluis Hoge brug Voorwillenseweg

Overige onderwerpen 2009

Duiker onder de Dubbele Buurt

De commissie is complimenteus over het rapport van de bouwhistorische opname. De grondige opname biedt de gelegenheid om op een overzichtelijke manier kennis te nemen van dit ontoegankelijke Goudse erfgoed.

Restauratie Stolwijkersluis

De architect stelt aan de commissie vragen over het binnen handbereik brengen van de restauratie. Over de door hem veronderstelde vaststaande sloop wordt door Ruud Hofman, senior beleidsadviseur Cultuurhistorie, gemeld dat er geen sprake is van een officiële sloopvergunningaanvraag. Het Hoogheemraadschap is wel voornemens om te slopen. De commissie is nog niet om een advies gevraagd.

De commissie stelt dat de sloopaanvraag van dit zeer waardevolle object een alerte en zorgvuldige behandeling vereist.

Hoge brug Voorwillenseweg

Ruud Hofman, senior beleidsadviseur cultuurhistorie en ruimtelijke kwaliteit, praat de commissie bij over de voorgenomen sloop van de laatste hoge brug in Gouda in de Voorwillenseweg. Vanuit cultuurhistorie minnend Gouda is daar veel protest tegen.

Overige onderwerpen 2008

Voorgangsrapportage Woningbouw

Besproken is de voortgangsrapportage Woningbouw, december 2007

Cultureel- en Havenkwartier

Rapportage Cultureel- en havenkwartier door de heer Ruud Hofman, senior beleidsadviseur Cultuurhistorie.

Tuinstraat 10-12-14

Formele adviesaanvraag betreffende de voorgenomen sloop van Tuinstraat 10-12-14.

De commissie adviseerde dat de panden op de monumentenlijst moeten blijven staan en dat het uitgangspunt behoud en restauratie is wegens de authenticiteit van de panden die nog net zo geldig is als in 1988. De mate van achterstallig onderhoud en verwaarlozing mag voor de commissie nooit een reden zijn om de monumentwaardigheid op een andere manier te beoordelen. Dit advies is door het college overgenomen.

Hergebruik van gebouwen

Commissielid, de heer J. Kamphuis heeft op 15 mei een presentatie gegeven over het hergebruik van gebouwen. De bijeenkomst was georganiseerd door het Gouds regionaal Architectuur platform.

Stedenbouwkundig plan Westerkade / Snoystraat

Mevrouw I. Lapperre - van Dijk geeft een toelichting op het project. Zij is werkzaam bij het projectbureau Wijkontwikkeling waar het project onder valt. De woningbouwcorporatie Mozaïek Wonen is de trekker van het project. Tot sloop is besloten uit financiële overwegingen en om goede woningen neer te zetten. Onderdeel van het plan is dat Mozaïek Wonen bij de realisatie een financiële bijdrage zal leveren om de waterstructuur in de wijk te optimaliseren. Het binnenterrein wordt geen openbaar gebied omdat daar door de bewoners wordt geparkeerd. Parkeerplaatsen rondom het complex komen beschikbaar voor de buurt zodat ook wordt bijgedragen aan de parkeerproblematiek in de Korte Akkeren.

De commissie is van mening is dat de argumenten om niet tot behoud en renovatie over te gaan niet overtuigend overkomen. Behoud en renovatie waren op basis van een cultuurhistorische analyse uitgangspunt. De commissie zou willen dat het sloopbesluit beter onderbouwd wordt. Als water in de wijk wordt gecreëerd moet dit bij de historische structuur van de wijk passen. De commissie wil een verzoek tot heroverweging en nadere onderbouwing aan het college overbrengen. Dan moet worden onderbouwd waarom een sloopbesluit een meerwaarde heeft ten opzichte van een goed behoud- en renovatieplan. Dit verzoek heeft na bespreking in het halfjaarlijks overleg met de wethouder niet geleid tot planwijziging in verband met de vergevorderde planontwikkeling.

Overige onderwerpen 2007

Goudse watersysteem

Mevrouw Van Loon deelt mee dat Hollandse Waterstad een programma is waarin de Goudse ambitie voor de waterverhouding is ondergebracht. Leven met Water is een groot subsidie-bureau dat geld geeft aan vernieuwende projecten, die een antwoord geven op de vraag wat je kunt doen met de wateropgave in steden. De cultuurhistorie is het uitgangspunt, maar de vraag hoe je daarmee omgaat, is de reden dat Leven met Water daarvoor een subsidie heeft gegeven. Met acht organisaties in Gouda worden de ambities uitgevoerd. De belangrijkste ambities zijn het herstellen van de havensluis en de intieme vaarwegen in het winkelgebied. Ook is het de bedoeling om het Nonnenwater en de Verlorenkost open te graven. Over de ambities moet gecommuniceerd worden met de bevolking, Rijnland, RACM en de historische vereniging.

Turfmarktkerk

De commissie memoreert dat het signaal heeft gegeven, dat als het bouwplan Turfmarktkerk niet doorgaat, de kerk niet zomaar gesloopt mag worden. Er ligt een advies voor aanwijzing tot monument, tenzij het bouwplan doorgaat.

Cultureel- en Havenkwartier

Mevrouw Verkerk, projectleider in het kader van Cultureel en Havenkwartier, geeft de achtergrond bij de cultuurhistorische analyse Cultureel centrum en het archeologisch bureauonderzoek. Hoofddoelstelling van het project Cultureel centrum is versterking van de economische en maatschappelijke functie van het stadscentrum met behulp van cultuurhistorisch erfgoed.

Sloopvergunning Raam 36-38 en 40

Leden van de commissie CH en ARK hebben een bezoek gebracht aan de panden Raam 36 en 38 in het kader van de sloopaanvraag Raam 36, 38, 40. Uit een opgestelde rapportage blijkt dat slopen niet aan de orde is.

De heer Haverkamp zegt in de openbare vergadering naar aanleiding van een aanvraag sloopvergunning van de gemeentelijke monumenten dat de kwaliteit van de drie panden Raam 36-38 en 40 heel slecht is. Er is een uitgebreid technisch onderzoek gedaan dat in een rapport is weergegeven. De kwaliteit van de panden is zo slecht dat daarmee niet veel kan worden gedaan. De opdrachtgever stelt voor om onderdelen te bewaren en voor mogelijke nieuwbouw te gebruiken. Het wordt dan historiserende nieuwbouw. Het gaat erom of de panden nog een monument zijn. De opdrachtgever wil het gevelbeeld bewaren en er nieuwe woningen achter zetten.

Bijzonderheden

Bijzonderheden Vergaderingen 2009

Halfjaarlijks gesprek met de wethouder, de heer A. Menkveld .

De volgende onderwerpen zijn aan de orde geweest:

- Afhandeling bestemmingsplannen
- Winkelpuienprijs
- Bouwplannen i.r.t. de huidige crisis
- Welstand
- Westergouwe behandeling in ARK

Gezamenlijk overleg CH met de ARK

De voorzitter memoreert het vorige nuttige overleg en nodigt de leden uit geschikte en voor hen belangrijke onderwerpen ter sprake te brengen met het oog op het aanstaande overleg met de wethouder de heer A. Menkveld op a.s. donderdag 15 oktober.

Door beide commissies is gezamenlijk gesproken over:

- Het document bestemmingsplan
- Processturing
- Samenhang in visies
- Bouwhistorische onderzoeken
- Infrastructurele plannen

Bijzonderheden Vergaderingen 2008

Halfjaarlijks gesprek met de wethouder, de heer A. Menkveld

De volgende onderwerpen zijn aan de orde geweest:

- Quarantainelijst
- Functieverandering panden met een monumentenstatus
- Cultuurhistorisch beleid
- Cultuurhistorische rapportages
- WRO artikel 19, het eerste en tweede lid verdwijnen
- Nota Hoogbouw
- Het halfjaarlijks gesprek met wethouder A. Menkveld
- Cultuur- en Havenkwartier
- Sloop Westerkade
- Groenehartziekenhuis
- Spoorzone
- Huis van de Stad
- Relatie bestemmingsplan en parkeermogelijkheden
- Bouwplannen, niet zichtbaar vanaf het publiek domein
- Wet op de Archeologische Monumentenzorg
- Vernieuwde Welstandsnota, update 2008

De Grote Prijs der Nederlandse Veldarcheologie

Plaatsvervangend commissielid mevrouw Monique van Veen heeft zeer verdiend de Grote Prijs der Nederlandse Veldarcheologie gewonnen. Hartelijk gelukwensen namens de commissie zijn haar deel.

Gezamenlijk overleg Commissie cultuurhistorie en Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit

Door de Commissie Cultuurhistorie en de Adviescommissie Ruimtelijke kwaliteit is over wederzijdse onderwerpen van gedachten gewisseld:

- Bouwen in beschermd stadsgezicht
- Kwaliteit van architectuur
- Historiserend bouwen
- Cultuurlandschap
- Maaiveldinrichting met name tuinen

Bijzonderheden Vergaderingen 2007

Vereniging Behoud Stadsschoon

De Vereniging Behoud Stadsschoon (VBS) heeft diverse malen in de openbare vergadering aandacht gevraagd voor de volgende punten:

- Eventuele sloop van de Turfmarktkerk.
- De plannen om de Rijn-Gouwelijn door te trekken tot aan de Stolwijkersluis. Gevreesd wordt dat ook bebouwing van de Spoorstraat en de Burgemeester Jamessingel zal moeten wijken.
- De bebouwing van het Raoul Wallenbergplantsoen (Cultureel Centrum). Dit leidt tot verstoring van het archeologisch gebied.
- Het instortingsgevaar van het pand Karnemelksloot 44-46 wanneer de belendende panden gesloopt worden.
- De snelle sloop (1,5 jaar geleden) van oude bebouwing aan de Broekweg. Het zou om een 17e-eeuwse herberg gaan, waar turfhandelaren elkaar troffen.
- Het woningbouwcomplex aan de Westerkade. Hiervoor is een sloopvergunning afgegeven.

Overleg met wethouder

Bij de ontvangst van de wethouder in december 2007 vraagt de commissie aandacht voor de cultuurhistorie in de Cultuurnota en de rol van jaarverslag in het college. De commissie vraagt naar de effectieve inzet van het jaarverslag om het een rol te laten spelen bij bepalen van het beleid en welke prioriteit de wethouder aanlegt bij de adviezen van de commissie? Voorts vraagt de commissie naar de consequenties van de nieuwe WAMZ voor de opgravingsbevoegdheid.

Aandachtspunten en aanbevelingen

Aanwijzingsbeleid

Naar aanleiding van de aanvraag Crabethstraat 20 wordt aandacht gevraagd voor inpassing in het huidige aanwijzingsbeleid en een consistente motivatie. Er zijn nu 'slechtere' panden die als gemeentelijk monument zijn aangewezen en er zijn 'mooiere' panden die dat niet zijn. De aanvraag Crabethstraat is in feite een beloning van goed gedrag.

Monumentenbelang in ARK

De historische binnenstad, die als Beschermd Stadsgezicht is aangemerkt, en de omliggende wijken en gebieden tellen een grote hoeveelheid monumenten. Wettelijk gezien is de vergunningverlening van wijzigingen aan rijksmonumenten een gemeentelijke taak. Om deze monumenten zo goed mogelijk te beheren, is de Monumentenverordening vastgesteld. Daarmee is de gemeente niet alleen wettelijk bevoegd om restauratieplannen voor rijksmonumenten te toetsen, maar kan zij ook haar gemeentelijke monumenten beschermen. In Gouda maken twee deskundigen op het gebied van de monumentenzorg, te weten een bouwhistoricus en een restauratiearchitect onderdeel uit van de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (ARK). De huidige voorzitter en de secretaris hebben zowel in de ARK als in de Commissie Cultuurhistorie zitting. Zodoende kan de overdracht van kennis omtrent cultuurhistorische waarden van ondergrondse en bovengrondse objecten geborgd worden. De Commissie Cultuurhistorie adviseert het college over het gemeentelijk monumentenbeleid, de uitvoering daarvan en de aanwijzing van gemeentelijke monumenten.

Vroeg stadium:

De Commissie is van mening, dat de gemeente de Commissie in een zo vroeg mogelijk stadium bij voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen dient te raadplegen om een adequaat advies op basis van zowel boven- als ondergrondse cultuurhistorische waarden af te kunnen geven.

Inspiratiebron:

De Commissie beveelt aan om de cultuurhistorische waardestelling, zoals die voorkomt uit de reeds opgestelde cultuurhistorische analyses, als inspiratiebron bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen te hanteren.

Bestemmingsplannen:

In de bestemmingsplannen die de CCH ter beoordeling krijgt voorgelegd, worden vaak stedenbouwkundige en architectonische ambities gemist. De aanwezigheid van cultuurhistorische kwaliteiten leidt vaak tot consoliderende plannen. Dat is positief voor het behoud van cultuurhistorische kwaliteiten, maar het gaat voorbij aan het gedachtegoed 'behoud door ontwikkeling'. Cultuurhistorische kwaliteiten verlenen niet alleen karakter en identiteit aan bestaande bebouwing, maar kunnen ook een inspiratiebron en kwaliteitsimpuls vormen bij nieuwe ruimtelijke opgaven. Op dit punt zou Gouda meer ambities kunnen tonen.

Infrastructuur:

Gouda is gezegend met een gave, historische binnenstad. Het is terecht dat daar in de bescherming van cultuurhistorische kwaliteiten veel aandacht wordt besteed. Het beleid en het instrumentarium zijn daar ook op ingericht. De kleinschalige en kwetsbare structuur van de binnenstad vormt een contrast met grootschalige infrastructuur die de stad omringt: waterwegen, sluizen, bruggen, tunnels, rijkswegen en industriecomplexen. Deze bepalen in hoge mate het aanzicht van de stad vanuit het omringende landschap. De cultuurhistorische betekenis van deze relatief jonge infrastructurele objecten verdient meer aandacht, mede gezien de toekomstige opgaven op dit gebied.

Verbetering beheer Goudse ruimtelijke cultuurhistorie

Al jarenlang wordt op nationaal niveau gesproken over de wens tot het integreren van de zorg voor de ruimtelijke cultuurhistorie in de Ruimtelijk Ordening. Thans vormt deze wens ook een belangrijke ingrediënt in het rijksproject Modernisering Monumentenzorg (MOMO). De Commissie Cultuurhistorie (CCH) van de gemeente Gouda spant zich al geruime tijd ervoor in om het behoud en de versterking van ruimtelijke cultuurhistorische waarden te borgen door middel van een goed en zorgvuldig ontwerp van nieuwe bestemmingsplannen.

Nadrukkelijk wordt de inbreng van de CCH die verder gaat dan de cultuurhistorische paragraaf bij het opstellen van bestemmingsplannen onder de aandacht gebracht van Ruimtelijke Ordening. Bijvoorbeeld is m.b.t. verschillende bestemmingsplannen door de commissie geadviseerd om bij de percelen van openbare gebouwen zoals scholen en andere instellingen met de bestemming 'maatschappelijk' het groen ook als zodanig te bestemmen (evt. als dubbelbestemming). Vaak speelt dit groen namelijk een belangrijke rol in het omgevingsbeeld. Bij de voortuinen van woonhuizen gebeurt het ook, dus waarom zou de bestemming groen niet kunnen bij maatschappelijke instellingen? De CCH vraagt zich vanwege deze en enkele andere min of meer vergelijkbare kwesties af, of de bestemmingsplansystematiek niet dient te worden herzien, teneinde ruimtelijke cultuurhistorische waarden te bewaren of te versterken. Binnen enkele jaren gaat de kwestie van behoud van cultuurhistorische waarden door middel van Ruimtelijke Ordening ook spelen m.b.t. het Goudse naoorlogs erfgoed, waarvoor thans nog wordt gezocht naar een optimale beheersmethodiek.

De voorzitter,

M. Vissers

De secretaris,

P.C.Homan

Bijlage

Bijlage 8 van de Nota Cultuurhistorie - Procedure bij aanwijzing tot gemeentelijk monument.

Cultuurhistorisch

- De commissie Cultuurhistorie (CCH) heeft een inventarisatie gemaakt van de objecten die zij aan het college wil voordragen voor aanwijzing tot gemeentelijk monument.
- Een kunsthistoricus maakt een uitgebreide beschrijving en foto's van het object. Ook de bouwkundige staat van het object wordt vastgelegd. De beschrijving wordt geagendeerd voor de vergadering van de CCH.
- In de commissie wordt deze beschrijving gecontroleerd en (zo nodig) bijgesteld. Ook de eigenaar van het object kan zijn/haar mening hierover geven (zie administratief). In bepaalde gevallen blijkt het wenselijk ter plaatse nog eens te kijken. Tenslotte wordt de tekst vastgesteld.
- Als de beschrijving in de CCH is vastgesteld wordt het advies uitgewerkt en naar het college van BenW gestuurd.

Administratief

- Kadastrale, eigendoms-, en gebruikersgegevens van het object worden bij afd. Voorbereiding Beheer (Landmeetkunde) opgevraagd. Op grond van deze gegevens word(t)en de eigenaar(s) en gebruikers gevonden.
- Eigenaars worden uitgenodigd om de vergadering van de CCH bij te wonen, wanneer daar het advies tot aanwijzing in de commissie aan de orde is. Een object heeft nogal eens meerdere eigenaars, die allen worden uitgenodigd en gehoord.
- Zodra het advies in CCH is vastgesteld, wordt een brief gestuurd naar de eigenaar, met het verzoek zijn/haar zienswijze over evt. aanwijzing tot monument te geven. De eigenaar wordt in de gelegenheid gesteld hierover te bellen of een afspraak voor een gesprek te maken. Hiervoor wordt een termijn van vier weken aangehouden en kunnen drie ambtenaren benaderd worden.
- Volgnummer voor het aan te wijzen monument wordt toegekend en (voorlopig) gereserveerd.
- Opstellen BenW-nota, waarin o.m. zienswijze van de eigenaar wordt geformuleerd. Indien eigenaar bezwaar heeft ingediend, dient beargumenteerd te worden waarom een object voor aanwijzing in aanmerking kan komen.
- Opstellen BenW-besluit, waarin opgenomen wordt:
 1. adres-, kadastrale en eigenaargegevens.
 2. waardering door de CCH aan de hand van criteria
 3. aanduiding of een pand in het Monumenten Inventarisatie Project is meegenomen
 4. bouwkundige toestand
 5. zienswijze van de eigenaar en bij bezwaar eventuele tegenargumenten
 6. enkele voorwaarden/toepassingen uit de Monumentennota (veranderingen aan object, toetsing aan restauratiebeleid), Subsidieverordening, Verordening inzake Monumenten en Archeologie
- Opstellen bijlage bij dit besluit: Monumentnummer, adres- en kadastrale gegevens worden aan de beschrijving toegevoegd
- Opstellen brief aan eigenaar, met daarin de datum van publicatie.
- Al deze stukken worden bij het bestuurssecretariaat aangeboden ter behandeling bij BenW. Bij de brief aan eigenaar worden informatie en monumentenschildje meegezonden. Ook wordt een brief aan het Kadaster, Rotterdam gestuurd zodat de monumentenstatus in het Kadaster kan worden geregistreerd.

Afhandeling:

Zodra door BenW het besluit tot aanwijzing is genomen wordt/worden:

1. publicatie hiervan geregeld;
2. de beschrijving ingevoegd in het monumentenregister;
3. alle betrokkenen binnen de gemeente hiervan op de hoogte gesteld;
4. het object opgenomen in de pandenlijst, in het Monumenten Registratie Systeem, op een alfabetische nummerlijst van gemeentelijke monumenten;
5. een kopie van de beschrijving naar BWT verzonden (met twee exemplaren van de aangepaste monumentenlijst);
6. een kopie van het besluit met de aangepaste monumentenlijst naar de afdeling Beheer Openbare Ruimte (t.a.v. Landmeten) gestuurd;
7. afschriften van de stukken bewaard, in verband met bezwaartermijn van zes weken.
8. een kennisgeving gemaakt t.b.v, de CCH;
9. het object (indien van toepassing) opgenomen op de lijst van monumenten in gemeentelijk bezit;
10. de originele BenW, met nota en advies CCH en evt. andere archiefstukken geretourneerd aan Documentaire Informatievoorziening (DIV).

Na afloop van de bezwaartermijn worden kopiestukken vernietigd.

Ten behoeve van jaargegevens wordt bijgehouden:

- aantal plaatsingen per jaar
- aantal ingediende bezwaarschriften t.a.v, plaatsingen
- aantal gemeentelijke monumenten per 31 december van het jaar

Selectiecriteria

Criteria gemeentelijke monumentenlijst

(destijds door de monumentencommissie gebruikt bij de advisering over monumenten in de binnenstad)

1. gaaf voorbeeld bouwtype
2. architectuur/traditionele vorm
3. gaafheid van onderdelen (details)
4. stijkenmerken
5. kwaliteit ambachtelijke en/of technische vaardigheid
6. stedenbouwkundige kwaliteit
7. stedenbouwkundige betekenis in ruimere omgeving
8. stedenbouwkundig markante ligging
9. bijzondere historische betekenis

Huidige criteria gemeentelijke monumenten en gemeentelijke monumenten van Jongere Bouwkunst

1. gaaf voorbeeld bouwtype
2. stijkenmerken
3. architectuur/traditionele vorm
4. gaafheid gevel en kappen
5. ambachtelijke vaardigheid
6. stedenbouwkundige kwaliteit
7. eenheid bij (grotere) complexen
8. stedenbouwkundige waarde in ruimere omgeving
9. stedenbouwkundige markante ligging
10. bijzondere historische kenmerken
11. zeldzaamheid

colofon

uitgave: gemeente Gouda

Oplage: 130

ontwerp: Grafische Vormgeving, gemeente Gouda

druk: Twigt grafisch facilitair, Waddinxveen

© gemeente Gouda, februari 2010